

بررسی اثرات عصاره گیاه پنیرک بر التیام زخم های جلدی در رت (مدل اکسیژنال)

دکتر رضا صداقت^{۱*}، دکتر سید امین لطفی^۲، دکتر علیرضا مهاجرانی^۲

۱. استادیار گروه علوم تشریح و پاتولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه شاهد

۲. دانش آموخته دکترای دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

مقدمه و اهداف:

التیام زخم از مباحث مورد توجه در پزشکی می‌باشد، تلاش برای یافتن روشها و داروهای مؤثر در بهبود التیام زخم‌ها همواره مورد توجه بوده است. اثرات مفید استفاده از جوشانده گیاه پنیرک در شستشوی زخم‌ها در کتب مرجع طب سنتی ایران بیان گردیده است اما نقش آن در طب جدید به ویژه در التیام زخم‌چندان مشخص نیست. هدف از این مطالعه بررسی اثرات التیامی عصاره هیدروآلکلی تهیه شده از گیاه پنیرک با استفاده از مدل اکسیژنال یعنی ارزیابی ظاهری (میزان انقباض زخم) و بافت‌شناختی التیام زخم‌های جلدی در رت بود.

روش تحقیق:

برای انجام این مطالعه، تعداد ۳۲ سر رت بالغ، هم‌جنس، هم‌سن، هم‌وزن (با وزن تقریبی 175 ± 25 گرم) و به ظاهر سالم از نژاد ویستار از موسسه رازی خریداری و به صورت تصادفی به ۴ گروه شامل دارو (پنیرک)، دارونما (اسرین)، استاندارد (هیدروکورتیزون) و شاهد تقسیم شدند. سپس هر یک از این گروه‌ها نیز بر اساس فواصل زمانی معین به دوزبزرگ‌تر تقسیم شدند و در هر زیرگروه چهار حیوان قرار گرفت. حیوانات با تزریق داخل صفاقی کتامین هیدروکلراید دوز ایلزین بیهوش و برشی به ابعاد 2×2 سانتی‌متر و عمق تمام ضخامت پوست بر روی سمت راست پوست ناحیه پشت هر حیوان ایجاد شد. بر روی زخم‌های ایجاد شده در گروه‌های مختلف به ترتیب از پماد‌های تهیه شده از گیاه پنیرک (دارو)، ماده پایه یا اسرین (دارونما)، و هیدروکورتیزون (استاندارد) بانسبت معین یک بار در روز تا هنگام کشتن حیوان در پربردهای تعریف شده (روزهای ۷ و ۱۴) مالیده شد. بر روی زخم‌های ایجاد شده در گروه شاهد ماده‌ای مالیده نشد.

برای ارزیابی ظاهری (میزان انقباض زخم و میزان تشکیل بافت پوششی) از روش عکسبرداری با دوربین دیجیتال و آنالیز تصاویر با نرم افزارهای مناسب استفاده شد. همچنین، با استفاده از خط کش و ورقه‌های ترانسپرنت مدرج، ابعاد زخم اندازه‌گیری شد.

سپس حیوانات در پربردهای معین توسط تزریق داخل قلبی کتامین هیدروکلراید کشته شدند و نمونه‌هایی از پوست ناحیه برش برداشته شده و در داخل محلول فرمالین ۱۰ درصد قرار داده شد. پس از طی مراحل آماده‌سازی و تهیه بلوک‌های پارافینی از بافت‌های مورد نظر برش‌هایی به ضخامت ۵ میکرومتر با دوره برداشت سی در میان توسط میکروتوم گردان تهیه شد. این برش‌ها با روش

هماتوکسیلین وائوزین رنگ‌آمیزی شده واز نظر متغیر های التیام زخم مورد ارزیابی بافت شناختی قرار گرفتند.در نهایت بر روی داده‌های بدست آمده آنالیز آماری انجام شد.

یافته های پژوهش:

در بررسی داده‌های بدست آمده از ارزیابی ظاهری و بافت شناختی متغیر های التیام زخم تفاوت آماری معنی‌داری از نظر متغیر های میزان انقباض زخم در روزهای دوم وچهارم ،و میزان تشکیل بافت پوششی در روزهای چهارم و ششم بین گروههای پنیرک وشاهد مشاهده شد ($P < 0.05$).

نتیجه گیری:

نتایج بدست آمده از این مطالعه نشان داد که پماد تهیه شده از گیاه پنیرک می تواند با افزایش میزان تشکیل مجدد بافت پوششی و انقباض زخم ،به بهبود روند التیام زخم کمک کند.

واژه‌های کلیدی:

گیاه پنیرک ، التیام زخم های جلدی ، رت ، مدل اکسیژنال